

สรุปข้อมูล

พื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่าในจังหวัดแม่ฮ่องสอน*

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดชายแดนตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทยและมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่าเป็นระยะทางยาว 483 กิโลเมตร มีจำนวนประชากร 252,215 คน โดยมีเขตการปกครอง 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอแม่สะเรียง อำเภอขุนยวม อำเภอปาย อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอสบเมย และอำเภอปางมะผ้า

สถานการณ์บริเวณชายแดนไทย-พม่า นับตั้งแต่ปี 2527 ได้มีการสู้รบกันบ่อยครั้งระหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดน เป็นเหตุให้มีผู้หนีภัยการสู้รบเดินทางเข้ามาในเขตพื้นที่ประเทศไทยตามสภาวะการณที่เกิดขึ้น โดยรัฐบาลไทยได้อนุญาตให้ผู้หนีภัยการสู้รบดังกล่าวอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบริเวณชายแดนไทย-พม่า ตามหลักมนุษยธรรมซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่พักพิงชั่วคราวจำนวน 4 แห่ง คือพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านใหม่ในสอย อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน พื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่สุริน อำเภอขุนยวม พื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่ลามาทหลง อำเภอสบเมย และพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่ละอูน อำเภอสบเมย โดยมีผู้หนีภัยการสู้รบอาศัยอยู่ รวม 54,240 คน

* นายเฉลิมชัย ศรีจันทร์ นิดกร 5 กลุ่มงานคณะกรรมการการต่างประเทศ สำนักกรรมการ 2 ผู้สรุป

ที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบ(ผกร.)บ้านใหม่ในสอย

พื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบ(ผกร.)บ้านใหม่ในสอย ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ หมู่บ้านในสอย หมู่ที่ 4 ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วยพื้นที่ ภายใน 2 ส่วน ได้แก่ บ้านปางควาย และบ้านปางแทรกเตอร์ รวมกันเรียกได้อีกชื่อว่า SITE 1 (บ้านใหม่ในสอย) มีระยะทางห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนประมาณ 40 กิโลเมตร

ข้อมูลประชากรในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านใหม่ในสอย

ปัจจุบัน(ข้อมูล ณ วันที่ 24 ธันวาคม 2551) พื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านใหม่ในสอยมีจำนวนประชากรทั้งที่ได้รับการพิจารณาให้สถานะผู้หนีภัยการสู้รบ และที่ยังมิได้รับการพิจารณาให้สถานะผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ จำนวน 4,568 ครอบครัว มีจำนวนทั้งสิ้น 19,509 คน

การดำเนินการของอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนในการควบคุมดูแล ผู้หนีภัยการสู้รบ ตามแนวนโยบายกระทรวงมหาดไทย และคำสั่งศูนย์ราชการชายแดน ไทย – พม่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. ด้านการจัดทำทะเบียนผู้หนีภัยการสู้รบ
2. ด้านการควบคุมการเดินทางเข้า-ออกพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ผู้หนีภัยการสู้รบ

3. ด้านการควบคุมดูแลความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

องค์กรการกุศลเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านใหม่ในสอย ดังนี้

1. THAI BURMESE BORDER CONSORTIUM - TBBC

องค์กร TBBC ดำเนินกิจกรรมตามโครงการแจกจ่ายเครื่องอุปโภค – บริโภค

2. INTERNATIONAL RESCUE COMMITTEE - IRC

มีภารกิจหลักในการให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพและการสาธารณสุขเบื้องต้น

IRC มีสถานพยาบาลเบื้องต้น จำนวน 2 แห่ง (กลุ่มบ้านละ 1 แห่ง)

3. JESUIT REFUGEE SERVICE - JRS

องค์กร JRS ดำเนินกิจกรรมด้านให้การสนับสนุนด้านการศึกษา

4. WOMENS' EDUCATION FOR ADVANCEMENT AND EMPOWERMENT -

WEAVE

มีภารกิจหลักในการให้การสนับสนุนการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. CATHOLIC OFFICE FOR EMERGENCY RELIEF AND REFUGEES -

COERR

สำนักงานคาทอลิกสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและผู้ลี้ภัย ดำเนินกิจการตามโครงการแจกจ่ายอุปกรณ์การศึกษาและกีฬา

6. HANDICAP INTERNATIONAL - HI

องค์กร HI ดำเนินกิจกรรมด้านให้ความช่วยเหลือผู้ทุพพลภาพ

7. ZOA REFUGEE CARE

องค์กร ZOA ดำเนินกิจกรรมให้การสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนแก่เด็กนักเรียนทั้งหมดในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

ปัญหาขององค์กร ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านใหม่ในสอย

1. NGOs มุ่งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หนีภัยการสู้รบโดยให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือชุมชนราษฎรไทยรอบข้างน้อยเกินไป
2. แต่ละ NGOs ปฏิบัติงานโดยมุ่งให้ผู้หนีภัยการสู้รบเห็นถึงความสำคัญขององค์กรตนเองโดยมิได้สร้างความตระหนักถึงเมตตาธรรมของประเทศไทยที่เอื้อเพื่อให้ผู้หนีภัยการสู้รบอยู่ในแผ่นดิน
3. บาง NGOs มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคลื่อนไหวของชุมชนกลุ่มน้อยซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน
4. บาง NGOs ไม่เคารพและปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ
5. บาง NGOs ใช้ประโยชน์การอนุญาตให้ปฏิบัติงานในประเทศไทยเป็นช่องทางในการนำคนต่างตัวเข้ามาพำนักและเคลื่อนไหวในประเทศไทย
6. ทุก NGOs ควรปฏิบัติงานโดยมุ่งส่งเสริมความตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้หนีภัยการสู้รบกับประชาชนไทย

ปัญหาและอุปสรรค

1. ด้านการลงทะเบียน

1.1 อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ในฐานะศูนย์ควบคุมพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ มิได้รับมอบโปรแกรมฐานข้อมูลทะเบียนประวัติของผู้หนีภัยการสู้รบที่อาศัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านใหม่ในสอย จาก UNHCR จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงไม่สามารถดำเนินการปรับปรุงการทะเบียนผู้หนีภัยการสู้รบให้เป็นปัจจุบันได้ด้วยตนเอง

1.2 ทะเบียนผู้หนีการสู้รบ ระบบออนไลน์ ไม่มีความเป็นปัจจุบัน ทำให้การตรวจสอบไม่เป็นปัจจุบัน

1.3 คู่มือปฏิบัติกระบวนการพิจารณาให้สถานะผู้หนีภัยการสู้รบเป็นเหตุให้ต้องชะลอการส่งกลับไปโดยไม่มีกำหนด

2. ด้านการควบคุม

2.1 การควบคุมให้ผู้หนีภัยการสู้รบอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ เป็นไปด้วยความยากลำบาก ด้วยเหตุว่า พื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ มีขนาดกว้างใหญ่ และมีภูมิประเทศเป็นป่าเขา ที่ไม่อาจสร้างรั้วรอบเพื่อการควบคุมได้อย่างชัดเจน ประกอบกับผู้หนีภัยการสู้รบอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ มาเป็นระยะเวลากว่า 10 ปี จึงเป็นธรรมดาที่ผู้หนีภัยการสู้รบจะดิ้นรนออกไปรับจ้างทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ รอบพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ เพื่อนำเงินมาซื้อหาอาหาร และปัจจัยการดำรงชีพที่หลากหลายไปจากที่ได้รับจากการบริจาค การนำญาติหรือคนรู้จักมาพักอาศัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ซึ่งยากต่อการตรวจสอบและผลักดัน

2.2 ปัญหาการควบคุมวัยรุ่นในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ด้วยเหตุว่า มีวัยรุ่นเป็นจำนวนมากในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ซึ่งจบการศึกษาแล้วไม่มีกิจกรรมอื่นรองรับ และมักเสพแอลกอฮอล์จนครองสติไม่ได้ จึงมักก่อเหตุวิวาทในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

3. ด้านความเป็นอยู่ของผู้หนีภัยการสู้รบ

3.1 อาหารที่ผู้หนีภัยการสู้รบได้รับการแบ่งส่วนเพื่อยังชีพมีคุณภาพไม่ดี ไม่มี ความหลากหลาย และปัจจุบันได้รับการแจกจ่ายเครื่องอุปโภค-บริโภคไม่เพียงพออันเนื่องมาจาก งบประมาณที่จำกัดขององค์กร NGOs เป็นเหตุให้ผู้หนีภัยการสู้รบมักลักลอบออกนอกพื้นที่พักพิง ชั่วคราวๆ เพื่อหาพืชผักอาหารจากป่า หรือจากไร่นาของชาวบ้านใกล้เคียง

3.2 การวางแผนครอบครัวยังไม่ประสบความสำเร็จ เป็นเหตุให้อัตราการเพิ่ม ประชากรมีสัดส่วนที่สูงมาก

3.3 ผู้หนีภัยการสู้รบยังได้รับการให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ- ดำรงชีพในระดับต่ำเป็นเหตุให้ขาดความหวังสำหรับอนาคตเมื่อกลับไปสู่ภูมิลำเนา

3.4 ผู้หนีภัยการสู้รบอาสาสมัครวิชาชีพครูได้รับค่าตอบแทนน้อย เป็นเหตุให้ ขาดแคลนผู้ปฏิบัติงาน ด้วยผู้หนีภัยการสู้รบไม่ประสงค์จะเป็นครู และผู้ปฏิบัติงานอยู่เดิมก็รวมตัว เรียกร้องให้เพิ่มค่าตอบแทน ในขณะที่เดียวกันองค์กร JRS ก็มีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่จะช่วยเหลือ

3.5 มีผู้หนีภัยการสู้รบจำนวนมากประสงค์ที่จะเดินทางไปประเทศที่สามเป็น เหตุให้เจ้าหน้าที่อาสาสมัครปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรมีจำนวนน้อยลง และอาจทำให้การฝึกเจ้าหน้าที่ ขึ้นมาใหม่ไม่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต

4. ด้านการปฏิบัติการกิจของเจ้าหน้าที่

4.1 อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ไม่มีงบประมาณเพียงพอสำหรับการจัดหาน้ำมัน เชื้อเพลิง และเบี้ยเลี้ยงแก่สมาชิก อส. เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจการ ผู้หนีภัยการสู้รบ

4.2 เจ้าหน้าที่และสมาชิก อส. บางส่วนไม่สามารถพูดสื่อสารภาษาพม่า หรือภาษา กะเหรี่ยงแดงได้

4.3 เจ้าหน้าที่และสมาชิก อส. ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ขาดอุปกรณ์การ สื่อสารที่เหมาะสมที่จะสื่อสารโดยตรงเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับ

4.4 เจ้าหน้าที่ไม่มียานพาหนะสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

5. ด้านผลกระทบต่อคนไทย และชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง

5.1 การที่ผู้หนีภัยการสู้รบได้รับการแจกจ่ายเครื่องอุปโภค-บริโภคอยู่เสมอขณะที่มีคนไทยที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงไม่ได้รับ สร้างผลกระทบทางจิตวิทยาให้คนไทยเกิดความรู้สึกไม่พอใจ ผู้หนีภัยการสู้รบ

5.2 ผู้หนีภัยการสู้รบบางส่วนลักลอบตัดไม้ทำลายป่าบริเวณพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ และชุมชนรอบข้างทำให้ป่าไม้ถูกทำลายเป็นจำนวนมากโดยเห็นได้จากภาพถ่ายทางอากาศที่แสดงพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายรอบพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ และเมื่อสมาชิก อส. เข้มงวดปราบปรามผู้กระทำผิดก็มักนำไปสู่ความตึงเครียดระหว่างผู้หนีภัยการสู้รบกับเจ้าหน้าที่

5.3 สาเหตุจากการอยู่อาศัยของผู้หนีภัยการสู้รบจำนวนนับ 20,000 คนมาตลอดระยะเวลากว่า 10 ปี ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านมลภาวะทั้งน้ำเสียจากการอุปโภค-บริโภค และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

การตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่ 3

เดิมที่ทางการไทยไม่อนุญาตให้ผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่าไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม แต่ปัจจุบันพิจารณาเห็นว่าเพื่อเป็นการเปิดโอกาสที่ดีแก่ผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่า และเพื่อมนุษยธรรม จึงอนุญาตให้เดินทางไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม ซึ่งจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่าที่ไปตั้งถิ่นฐานใหม่ตั้งแต่ เดือนมกราคม-ธันวาคม 2551 จำนวน 837 คน

ปัญหาอุปสรรคในพื้นที่

1. ปัญหาการควบคุมการเข้า-ออก ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ในทางปฏิบัติทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ทั้ง 4 แห่ง เป็นเชิงเขาบริเวณชายแดน มีเส้นทางเข้า-ออก ด้านชายแดนไทย-พม่าได้หลายช่องทาง จึงยากต่อการที่จะควบคุมดูแลพื้นที่ได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงได้ทั้งหมด

2. ผู้ปฏิบัติงานควบคุมดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ยังขาดพาหนะที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ทุรกันดานการเดินทางเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ รวมทั้งขาดเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงที่ใช้ในการติดต่อประสานงานกับทางอำเภอ

3. มีผู้หลบหนีภัยการสู้รบที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาให้สถานะ (PAB) อีกจำนวนหนึ่ง จึงทำให้ไม่สามารถจัดทำทะเบียนประวัติที่ชัดเจนได้

ข้อสังเกตของคณะกรรมการ

1. ด้วยสภาพเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่องบประมาณการสนับสนุนที่องค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้จัดสรรให้แก่การดำเนินงานของพื้นที่พักพิงต่างๆ และองค์การระหว่างประเทศเหล่านั้นได้เริ่มมีแนวคิดที่จะผลกระทบที่มาจากผู้หนีภัยการสู้รบเหล่านั้นให้แก่รัฐบาลไทยมากขึ้น อาทิ การเสนอให้รัฐบาลไทยอนุญาตให้ผู้อพยพเหล่านี้สามารถออกมาทำงานนอกค่ายเพื่อหารายได้ได้โดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบในด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ควรมีนโยบายเพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาในส่วนนี้

2. รัฐบาลจะต้องมีนโยบายเกี่ยวกับผู้หนีภัยการสู้รบที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม และต้องถือว่าผู้หนีภัยการสู้รบเหล่านี้เป็นผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับยังภูมิลำเนาเดิมหรือส่งไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สาม อีกทั้งจะต้องกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการเกี่ยวกับผู้หนีภัยการสู้รบให้ชัดเจนไว้ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยปฏิบัติงานต่างๆ ใช้เป็นกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

3. กรณีที่มีองค์การระหว่างประเทศหรือประเทศที่สามมีความประสงค์ที่จะรับผู้หนีภัยการสู้รบไปตั้งถิ่นฐานนั้น คณะกรรมการเห็นว่าควรคัดเลือกผู้หนีภัยการสู้รบเพื่อไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามนั้น เท่าที่ผ่านมาเป็นการกระทำโดยองค์การระหว่างประเทศและเจ้าหน้าที่ของประเทศที่สามเอง อีกทั้งกระบวนการในการคัดเลือกนั้นต้องถือว่าเป็นการกระทำในรูปแบบของการเลือกปฏิบัติ กล่าวคือ องค์การระหว่างประเทศและเจ้าหน้าที่ของประเทศที่สามจะคัดเลือกเฉพาะคนหนุ่มสาว ที่มีการศึกษา และผ่านการฝึกอบรมมาแล้วเป็นอย่างดีเกือบทั้งสิ้น

4. เรียกร้องให้องค์การระหว่างประเทศเข้าไปแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในประเทศพม่าอันเป็นสาเหตุของการอพยพเข้ามาในประเทศไทยของผู้หนีภัยการสู้รบและน่าจะดีกว่าที่องค์การระหว่างประเทศต่างๆ จะเข้ามาแก้ไขปัญหาในประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศปลายทางที่รับผู้หนีภัยการสู้รบ อีกทั้งควรส่งเสริมให้เกิดความปรองดองขึ้นในประเทศพม่า เพื่อนำไปสู่การส่งผู้หนีภัยการสู้รบกลับไปยังถิ่นฐานหรือชนเผ่าของตนในประเทศพม่า

5. ควรส่งเสริมให้ผู้หนีภัยการสู้รบได้เรียนรู้วัฒนธรรม และภาษาไทย รวมทั้งให้บุคคลเหล่านั้นตระหนักถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และแผ่นดินไทย
